

РИНКОВА ВОЛАТИЛЬНІСТЬ ЯК ІНДИКАТОР ЗМІНИ ЕКОНОМІЧНОГО ЦИКЛУ

Економіка розвивається циклічно. Знання фази економічного циклу, а головне моменту переходу від однієї до іншої є дуже важливим для прийняття ефективних рішень як з точки зору стратегії, так і тактики розвитку. Макроекономічні індикатори, за якими, як правило, роблять висновки щодо фази економічного розвитку та її зміни (ВВП, інфляція, промислове виробництво тощо) мають досить значний лаг та відносно велику інерцію, тому спираючись на них можна лише констатувати факт зміни однієї економічної фази на іншу, при чому зі значним запізненням. В той же час найбільш швидко реагуючим на різні зміни в економічному, політичному просторах та інших сферах сегментом є біржі. Виникає питання чи може інформація з біржових торгів бути використана в якості індикатору стану економіки, інструменту оцінки її стану та фази розвитку.

Класичним видом аналізу біржових активів є аналіз динаміки їх цін з метою подальшого прогнозування значень цін у майбутньому. Відповідно виділяється три типи ринку: зростає, падає, коливається у вузькому діапазоні (так званий флет). Але, оскільки, ринок постійно перебуває у русі та змінює тенденції, не тільки залежно від стану економіки, але і з ряду внутрішніх факторів, то, на нашу думку, даний показник не може дати відповідь на питання щодо наявності кризових явищ у світовій економіці та фази, на якій криза перебуває наразі.

Більш цікавим показником, що характеризує поточний стан ринку з точки зору його поведінки є ринкова волатильність тобто розмах коливань курсу того чи іншого біржового активу. Цей показник показує активність ринку. В якості кількісної оцінки волатильності ринку ми пропонуємо брати денні діапазони коливань тих чи інших біржових активів (різниця між мінімумом і максимумом протягом торгівельної сесії).

Проаналізуємо поведінку ринку на прикладі денної амплітуди коливань курсу валютної пари EURUSD за період 1998-2009 років (див. Рис. 1).

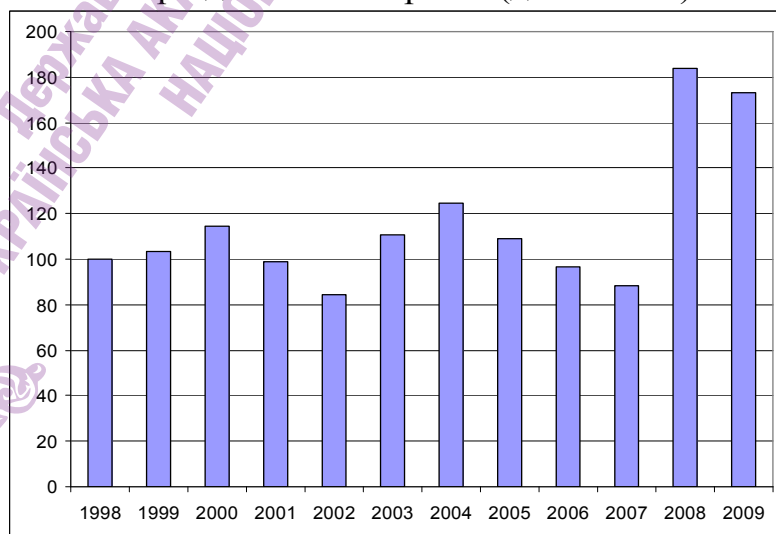

Рис. 1. Середньоденні коливання курсу валютної пари EURUSD за період 1998-2009 роки

Як видно з рисунку 1, спостерігається чітка циклічність у коливаннях середньоденної волатильності валютної пари EURUSD. Можна виділити три цикли:

перший з піком у 2000 році, другий – з максимумом у 2004 і третій з максимумом в 2008 році. Аналіз відповідності екстремумів волатильності кризовим явищам у світовій економіці показав, що два з трьох піків відповідають кризовим подіям в світовій економіці.

З проведеного вище аналізу можемо сформулювати наступні висновки:

- простежується залежність між динамікою волатильності і світовими кризами – криза призводить до збільшення амплітуди коливань цін на біржові інструменти;
- циклічний характер зміни волатильності може виступати в якості орієнтиру щодо фази розвитку кризи – падіння волатильності вказує на затухання кризових явищ, зростання – на активізацію кризових процесів.

Для того, щоб підтвердити останню тезу, а також спробувати відповісти на питання – чи можна відносно вчасно визначити початок змін в стані світової економіки, щоб почати реагувати на них, нами були розраховані середні значення денних коливань в розрізі окремих місяців за період 2007-2009 років, тобто час поточної фінансово-економічної кризи, пік якої (принаймні станом на сьогоднішній день) прийшовся на вересень 2008 року. Саме на цей період припали ключові події як за кількістю, так і за важливістю. Динаміка волатильності за аналізованим нами інструментом протягом 2007-2009 років з помісячною розбивкою представлена на рисунку 2.

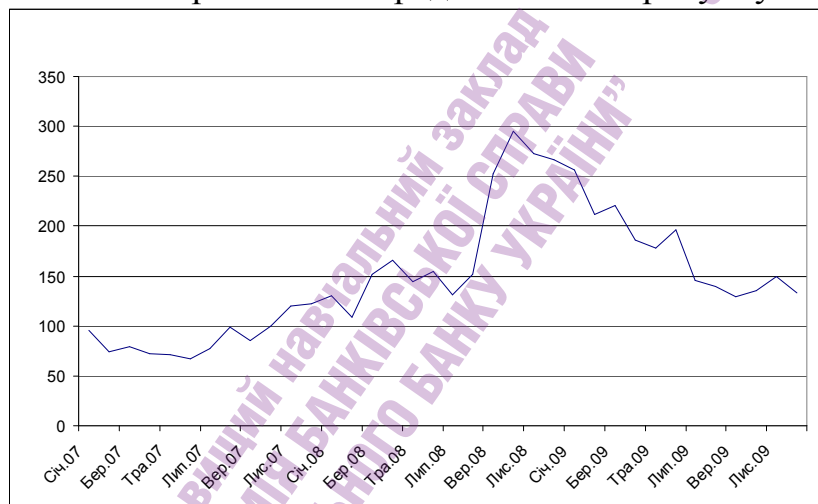

Рис. 2. Середньоденні коливання курсу валютної пари EURUSD за період 2007-2009 роки з помісячною розбивкою

Як видно з рисунку 2, принципові зміни у розмірах середньоденних коливань почали відбуватись у вересні-листопаді, перевищуючи середньорічні значення, що співпадає з початком розповсюдження кризи по світу. Тобто коли локальні проблеми США почали переходити на глобальний рівень, набираючи все нових масштабів. Найбільш показовим моментом є різке зростання волатильності (в декілька разів, навіть значно підвищених значень попередніх місяців) у вересні-листопаді 2008 року, що цілком співпадає з періодом піку кризи.

Проведений аналіз показав, що простежується чітка залежність між динамікою волатильності і світовими кризами – криза призводить до збільшення амплітуди коливань цін на біржові інструменти. Циклічний характер зміни волатильності може виступати в якості орієнтиру щодо фази розвитку кризи – падіння волатильності вказує на затухання кризових явищ, зростання – на активізацію кризових процесів.